

vaard, met als eerste 'onvoorwaardelijke capitulatie'; overal moesten witte vlaggen gehesen worden, de troepen moesten vóór 12 uur worden verzameld, de wapens ingenomen; vernielingen mochten niet langer worden uitgevoerd, communicatie met het buitenland was verboden. Uit de tekst bleek verder dat ter Poorten zich tot alle commandanten van het Knil richtte, waar zij zich ook bevonden: allen dienden de strijd te staken en met de hoogste Japanse bevelhebber in hun ressort contact op te nemen; 'dit bevel geldt ook voor de Koninklijke Marine, de Gouvernementsmarine en alle havenmeesters'. Had de legercommandant dan iets over de marine te zeggen? Neen – maar schout-bij-nacht van Staveren was twee dagen eerder, vrijdag, samen met een vriendin uit Bandoeng verdwenen en had zijn opperbevelhebberschap aan niemand overgedragen.

Nog een tweede bevel ging van ter Poorten uit, louter telegrafisch: alle commandanten die men kon bereiken, werden er van in kennis gesteld dat de instructie die op donderdag was gegeven om een eventueel algemeen capitulatiebevel te negéren, ingetrokken was.

Later in de ochtend reed de legercommandant opnieuw naar Kalidjati waar hij aan Imamoera nauwkeurige gegevens overhandigde over de aantallen Nederlandse troepen, hun verspreiding en hun bewapening. De lijsten werden voor ontvangst afgetekend en toen ter Poorten naar Bandoeng terugreed, volgde hem de staf van de bevelhebber van de Japanse divisie die bewesten Batavia was geland.

Van Starckenborgh riep die ochtend de voornaamste zich in Bandoeng bevindende civiele Nederlandse autoriteiten bijeen: drie van de vijf leden van zijn hoogste adviescollege, de Raad van Nederlands-Indië (twee waren in opdracht van de regering naar Australië gevlogen), de voorzitter van de Volksraad, mr. J. A. Jonkman, de directeuren van de departementen van algemeen bestuur, de hoofden van enkele belangrijke diensten, alsook Kiveron en Idenburg die hem daags tevoren naar Kalidjati hadden vergezeld. Hij deelde aan zijn gehoor mee wat zich daar had afgespeeld en uitte zich daarbij kritisch over de houding die de legercommandant aan de dag had gelegd, niet evenwel over diens besluit tot een algemene overgave. 'Aan de vergadering hield ik voor', aldus van Starckenborgh in '48,

'dat mijn kritiek op de heer ter Poorten niet dit besluit gold; dat ik begreep dat daarvoor goede gronden aanwezig waren en dat, ofschoon ik zelf tot het einde van mijn onderhoud met generaal Imamoera geweigerd had aan zijn eis te voldoen, ik mij bewust was dat de mogelijkheid van bespreking vrijwel was